

Reg. No. :

S-2219

Name :

**SECOND YEAR HIGHER SECONDARY
SAY / IMPROVEMENT EXAMINATION, JUNE – 2023**

Part – III

Time : 2½ Hours

SANSKRIT SASTHRA

Cool-off time : 15 Minutes

Maximum : 80 Scores

निर्देशाः

- 15 निमेषाः समाश्वाससमयः ।
- प्रश्नान् पठितुम् इच्छानुसारं चयितुम्, उत्तराणि क्रमीकर्तुं च अयं समयः उपयोक्तव्यः ।
- प्रश्नस्य निर्देशान् सश्रद्धं पठित्वा अवगम्य च उत्तराणि लेखनीयानि ।
- प्रश्नानाम् अङ्काः तत्र तत्र दत्ताः ।
- उत्तरलेखनाय समयः अङ्काः च परिगणनीयः ।

നിർദ്ദേശങ്ങൾ:

- 15 മിനിറ്റ് സമാശ്വാസ സമയമാണ്. ഈ സമയം ചോദ്യങ്ങൾ വായിക്കുന്നതിനും ഇഷ്ടമുള്ള ചോദ്യങ്ങൾ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനും ഉത്തരങ്ങൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യാനും ഉപയോഗിക്കാം.
- ഓരോ ചോദ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിർദ്ദേശങ്ങൾ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം വായിച്ചു മനസ്സിലാക്കിയ ശേഷം ഉത്തരമെഴുതുക.
- ഓരോ ചോദ്യത്തിനുമുള്ള സ്കോർ അതോടൊപ്പം നൽകിയിരിക്കുന്നു.
- ഉത്തരമെഴുതുമ്പോൾ സമയവും സ്കോറും പരിഗണിക്കണം.

‘क’ विभागः

1-6 कोष्ठकात् उद्धृत्य चतुर्णां प्रश्नानां उत्तरं लिखत । एकैकोऽङ्कः ।

ബ്രഹ്മക്കറ്റിൽ നിന്നും ശരിയായത് തിരഞ്ഞെടുത്ത് 4 ചോദ്യങ്ങൾക്ക് ഉത്തരമെഴുതുക.

ഓരോ സ്കോർ വീതം.

4 × 1 = 4

1. अधो दत्तेषु सूत्रेषु बहुवचन विधायकं सूत्रं किम् ?
(अमिपूर्वः, बहुषु बहुवचनम्, नादिचि)
2. “अकोऽम्यचि पूर्वरूपमेकदेशः स्यात्” – सूत्रं किम् ?
(अमिपूर्वः, नादिचि, सम्बोधने च)
3. “वृत्यर्थावबोधकं” वाक्यं किम् ?
(समासः, विग्रहः, सन्धिः)
4. विग्रहः कति विधः ?
(एकविधः, द्विविधः, त्रिविधः)
5. प्रथमा निर्दिष्टं समासः _____ ।
(पररूपम्, उपसर्जनम्, पूर्वरूपम्)
6. “सहस्य सः स्यादव्ययी भावे न तु काले” इति कस्य सूत्रस्य अर्थः ?
(नदीभिश्च, अव्ययीभावे चाकाले, झयः)

(7-9) त्रयाणां उत्तरं लिखत । एकैकस्य अङ्कद्वयम् ।

7-9 വരെ എല്ലാ ചോദ്യത്തിനും ഉത്തരമെഴുതുക. 2 സ്കോർ വീതം.

(3 × 2 = 6)

7. “उपसर्जनं पूर्व” इति सूत्रस्य अर्थं लिखत ।
8. उदाहरणानुसारं सूत्रं पूरयित्वा लिखत ।

उदाहरणम् →

तृतीयातत्कृतार्थेन	गुणवचनेन
पञ्चमी	_____ ।
विशेषणं विशेष्येण	_____ ।

9. पेटिकायां दत्तेषु सूत्रेषु एकवत्द्वन्द्व विधायकं सूत्रं चित्वा लिखत ।

द्वन्द्वश्चप्राणितूर्यसेनाङ्गानाम्, पितामात्रा

ഒരു ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരമെഴുതുക. മൂന്ന് സ്കോർ.

(1 × 3 = 3)

10. पेटिकायां दत्तेषु उदाहरणेषु द्वन्द्वसमासस्य उदाहरणानि चित्वा लिखत ।

दुर्यवनम्, हरिहरौ, अधिहरि, ईशकृष्णौ हरित्रातः, शिवकेशवौ, राजपुरुषः

(11-15) चतुर्णाम् उत्तरं लिखत । एकैकस्य चत्वारोऽङ्काः ।

11-15 വരെ ഉള്ളതിൽ 4 ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരമെഴുതുക. 4 സ്കോർ വീതം.

(4 × 4 = 16)

11. “राम” शब्दस्य प्रथमा विभक्तेः एकवचन रूप निष्पादनाय – रिक्तस्थानानि पेटिकातः निर्धार्य लिखत ।

राम = अर्थवद धातुरप्रत्ययप्रातिपतिकम् ।

राम सु = _____ ।

राम स् = _____ ।

राम र् = _____ ।

रामः = _____ ।

खरवसानयोर्विसर्जनीयः, ससजुषो रुः, उपदेशेऽजनुनासिक इत्, स्वौजसमौट् इत्यादि

12. सूचनानुसारं “टाडसिडसामिनात्स्याः” इति सूत्रं सोदाहरणं व्याख्यात ।

सूचना → टा डसि डस् → इन आत् स्यः । रामेण ।

13. उदाहरणानुसारं समस्त पदानि लिखत –

विग्रह	–	समस्तपदम्
शरदः समीपम्	–	उपशरदम् ।
कृष्णस्य समीपम्	–	_____ ।
मक्षिकाणां अभावः	–	_____ ।
हिमस्य अत्ययः	–	_____ ।
राज्ञः समीपम्	–	_____ ।

14. यथोचितं योजयत ।

क		ख
द्वितीया तत्पुरुषः	—	पञ्चमी भयेन ।
तृतीया तत्पुरुषः	—	चतुर्थी तदर्थाथं बलिहित सुख रक्षितैः ।
चतुर्थी तत्पुरुषः	—	तृतीया तत्कृतार्थेन गुणवचनेन ।
पञ्चमी तत्पुरुषः	—	द्वितीया श्रितातीत पतितगतात्यस्त प्राप्तापन्नैः

15. सूचनानुसारं 'चार्थेद्वन्द्वः' इति सूत्रं सोदाहरणं व्याख्यात ।

सूचना → चार्थे समसनम् ।
द्वन्द्व समासः ।
हरिहरौ ।

ഒരു ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരമെഴുതുക. 5 സ്കോർ.

(1 × 5 = 5)

16. अधो निर्दिष्टसूचनानुसृत्य 'पीताम्बरः' इति शब्दस्य प्रक्रियां लिखत ।

सूचना → पीतं अम्बरं यस्य सः
पीता सु अम्बरा सु
अनेकमन्यपदार्थे ।
सुपोधातुप्रातिपतिकयोः ।
अकः सवर्णेदीर्घ ।
विभक्ति कार्ये ।

(17-18) एकस्य प्रश्नस्य उत्तरं लिखत । षडङ्काः ।

(1 × 6 = 6)

ഒരു ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരമെഴുതുക. 6 സ്കോർ.

17. समासः कः ? कतिविधः ? सूचनानुसारं समास भेदान् विशदयत ।

सूचना → समसनम् ।

केवल, अव्ययीभाव ।

18. विभक्ति प्रत्यय लेखने रिक्तस्थानानि पूरयित्वा लिखत ।

सु ___ जस् ।

___ औट् शस् ।

टा ___ भिस् ।

___ ___ भ्यस् ।

डसि भ्याम् ___ ।

डस् ओस् आम् ।

डि ओस् सुप् ।

‘ख’ विभागः

(19-24) पञ्चानां उत्तरं लिखत ।

(5 × 1 = 5)

19-24 വരേ ഉള്ളതിൽ 5 ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരമെഴുതുക. ഒരു സ്കോർ വീതം.

19. तर्कसंग्रह दीपिकाकारः कः ?

(गौतमः, अन्नंभट्टः, बृहस्पतिः)

20. बोध्यबोधक भावः कः ?

(विषयः, सम्बन्धः, प्रयोजनम्)

21. “सर्वमत सारस्यम्” – इति ग्रन्थस्य कर्ता कः ?

(ब्रह्मानन्द शिवयोगी, चट्टाम्पिस्वामी, श्री नारायणगुरुः)

22. “आत्मविद्यासंघः” इति सुशिक्षितानां संघः केन सज्जीकृतः ?

(चट्टाम्पिस्वामी, आगमानन्दस्वामी, वाग्भटानन्दगुरुः)

23. कति राशयः सन्ति ?

(नव, द्वादश, त्रयोदश)

24. “आर्यभटीयम्” इति ग्रन्थस्य कर्ता कः ?

(आर्यभटः, भास्करः, ब्रह्मगुप्तः)

(25-30) सर्वेषां प्रश्नानां उत्तराणि लिखत । एकैकस्य चतुरङ्काः ।

(6 × 4 = 24)

25-30 വരെയുള്ള എല്ലാ ചോദ്യങ്ങൾക്കും ഉത്തരമെഴുതുക. 4 സ്കോർ വീതം.

25. सूचनानुसारं अनुबन्ध चतुष्टयं लिखत ।

सूचना → अधिकारि इत्यादि ।

26. सूचनानुसारं श्री नीलकण्ठतीर्थपादमधिकृत्य लघु टिप्पणीं लिखत ।

सूचना → चट्टाम्पिस्वामिनः शिष्यः ।

तिरुमाराटि ग्रामे अजायत ।

वैद्यशास्त्रे, तन्त्रशास्त्रे, व्याकरणे निष्णातः

अद्वैतस्तबकम्, वेदान्तार्थशतकम्..... ।

करुणागप्पल्यां यशशरीरोऽभवत् ।

27. अधः प्रदत्तं तमोवादस्य पूर्वपक्षं पठित्वा सिद्धान्त पक्षं लिखत ।

पूर्वपक्षः	सिद्धान्त पक्षः
तमः दशमं द्रव्यम् । नील रूपाधारतया चलन- क्रियाधारतया च । तथा च उक्तेषु नवद्रव्येषु न अन्तर्भावम् । तमः दशमं द्रव्यम् ।	रूपद्रव्यप्रत्यक्षे अलोक _____ _____ _____ च भ्रमात्मकः न वास्तविकः ।

28. वाग्भटानन्द गुरुमधिकृत्य टिप्पणी लेखने रिक्तस्थानानि पेटिकातः निर्धार्य पूरयत ।

वाग्भटानन्द गुरुः _____ इति एकं सुशिक्षितानां संघं सञ्जीकृतम् । जन्म कण्णूरु जिल्लायां _____ ग्रामे अभूत् ।

दरिद्राणां शिक्षणाय _____ नाम विद्यालयं स्थापितवान् । _____ इति ग्रन्थः तेन रचिताः ।

तत्त्वप्रकाशिका, पाट्यं ग्रामे, आत्मविद्यासंघम्, योगामृतम्

29. पेटिकायां दत्तेषु महावाक्येषु प्रसिद्धानि चत्वारि महावाक्यानि – चित्वा लिखत –

संशयात्माविनश्यति ।, तत्वमसि ।, अहं ब्रह्मास्मि ।, वसुधैव कुटुम्बकम् ।, प्रज्ञानं ब्रह्म ।, अयमात्मा ब्रह्म ।

30. षट् ऋतोः लेखने रिक्तस्थानानि पेटिकातः निर्धार्य पूरयत ।

वसन्तः, _____, _____, _____, हेमन्तः, _____ ।

शिशिरः, ग्रीष्मः, वर्षः, शरत् ।

(31-32) एकस्य उत्तरं लिखत । पञ्चाङ्गाः ।

(1 × 5 = 5)

31-32 വരെയുള്ള ഏതെങ്കിലും ഒരു ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരമെഴുതുക. 5 സ്കോർ.

31. यथोचितं योजयत ।

क	ख
आत्मविद्यामंगलम्	– ब्रह्मानन्द शिवयोगी ।
वेदान्तार्थशतकम्	– श्री नारायण गुरुः ।
मोक्ष प्रदीपम्	– चट्टाम्पिस्वामी ।
ब्रह्मतत्त्व निर्भासम्	– श्री नीलकण्ठतीर्थ पादः ।
निवृत्तिपञ्चकम्	– श्री वाग्भटानन्द गुरुः ।

32. अधः प्रदत्तं गद्यांशं पठित्वा दत्त प्रश्नानां उत्तराणि लिखत ।

श्री आगमानन्दस्वामी कालटि देशे अद्वैताश्रमं स्थापितवान् । सः करुनागपल्लि देशे जनिमलभत । तस्य समाधिः कालटिदेशे आसीत् । सः 'धर्मः' इति ग्रन्थं विरच्य सनाधन-धर्ममधिकृत्य जनान् प्रचोदयत् । वेदप्रामाण्यम्, केरलत्तिन्टे भावि इति ग्रन्थद्वयमपि तेन विरचितम् ।

- (क) आगमानन्दस्वामी कुत्र अद्वैताश्रमं स्थापितवान् ?
 (ख) आगमानन्दस्वामी कस्मिन् देशे जनिमलभत ?
 (ग) सनातन धर्ममधिकृत्य विरचितः ग्रन्थः कः ?
 (घ) स्वामिना विरचितं ग्रन्थद्वयं किम् ?
 (ङ) आगमानन्दस्वामिनः समाधिस्थानं कुत्र ?

(33-34) एकस्य प्रश्नस्य उत्तरं लिखत । षडङ्काः ।

(1 × 6 = 6)

33-34 വരെയുള്ള ഏതെങ്കിലും ഒരു ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരമെഴുതുക. 6 സ്കോർ.

33. अधः प्रदत्तं मंगलवादस्य पूर्वपक्षं पठित्वा सिद्धान्त पक्षं साधयत ।

पूर्वपक्षः ।	सिद्धान्त पक्षः ।
मंगलं न समाप्तिं प्रति हेतुः । मंगलसत्त्वेऽपि कादम्बर्यादौ समाप्त्यभावात् । मंगलाभावेऽपि किरणावल्यादौ समाप्तिदर्शनाच्च । अन्वयव्यतिरेक व्यभिचारात् मंगलबोधक प्रमाणं च नास्ति ।	मंगलं समाप्तिं जनयति । विघ्न _____ ग्रन्थात् बहि _____ _____ _____

34. सुवर्णस्य तैजसत्वस्थापने सूचनानुसारं सिद्धान्त पक्षं स्थापयत ।

सूचना – पूर्वपक्षः → सुवर्णं पार्थिवं पीतत्वात् गुरुत्वात् च हरिद्रावत् ।

सिद्धान्त पक्षः → सुवर्णं तैजसं असति प्रतिबन्धके _____

